

SREBRENİTSA SOYKIRIMI'NIN 23. YIL ANMALARININ ARDINDAN

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2018 / 18

18.07.2018

20. yüzyılın sonlarında, 1992-1995 yılları arasında, Bosna Hersekte, insanlık tarihinin en büyük vahşeti yaşanmıştır. Bilhassa Bosnalı Müslümanlar sistemli bir şekilde zulme uğramış yaşadıkları topraklardan silinmeye çalışılmıştır.

Toplu bir katliama sahne olan Srebrenitsayı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) güvenli bölge olarak ilan etmesine rağmen, 11 Temmuz 1995 yılında 8.000 civarında Boşnak Müslüman erkek, Ratko Mladiç komutasındaki militan güçler tarafından katledilmiştir. Binlerce Boşnak erkek, kadın ve çocuk, Srebrenitsa'nın hemen dışındaki Potoçari'deki Hollandalı Birleşmiş Milletler (BM) askerlerin denetimindeki BM Barışgücü karargahına sığınmıştı. Hollandalı askerler karargâha sığınanlara burada güvende olacaklarını söylemişti. Fakat Hollandalı BM askerleri Bosnalı Sırp güçlerin kampı kuşatması üzerine binlerce Boşnakı Sırp güçlerine teslim etmiştir.[1]Bu hadiseden sonra bazı askerlerin pişmanlık ve utanç hislerine boğularak stres bozuklukları yaşadıkları ve hatta intihar ettikleri gözlemlenmiştir.[2]

Avrupanın ortasında, dünyanın açık bir şekilde şahit olduğu bu savaş üç yıldan fazla sürmüştür. Bosna Savaşı, 20 Aralık 1995te NATOnun müdahalesi ve Dayton Barış Anlaşması ile sona ermiştir. Dayton Barış Anlaşması ile Bosna Hersek uluslararası alanda tanınmış sınırları ile bağımsız bir devlet olarak varlık göstermiştir.[3]Bu tarihten itibaren Bosna Hersekin hukuk mücadelesi başlamıştır. Dayton Barış Anlaşmasına ek olarak getirilmiş Bosna Hersek Anayasasına göre, ülke iki birimden oluşan bir devlet haline gelmiştir. Biri Boşnaklar ve Hırvatların yönetimindeki Bosna Hersek Federasyonu diğeri ise Sırp Cumhuriyetidir. Bu duruma göre sınırları belirlenmiş toprakların %50si Bosnalı Sırpların, %30 Boşnakların, %20si ise Bosnalı Hırvatların himayesindedir. Bosna Hersek, Yugoslav Federal Cumhuriyetinin Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesini[4]ihlal ettiği gerekçesiyle 1993 yılında Uluslararası Adalet Divanına (UAD) başvurmuştur. Dava 26 Şubat 2006 tarihine ertelenmiştir. Bu tarihten sonra Bosna Savaşı sırasında yaşananları dünya kamuoyu takip etmeye başlamıştır. Laheydeki Uluslararası

Adalet Divanı, Bosna-Hersekin açtığı soykırım davasını 2007de sonuçlandırmıştır. Uluslararası Adalet Divanı Bosna Savaşında ve özellikle Srebrenitsada soykırım suçunun işlendiğine karar vermiştir. Bu suçtan dolayı ilgili devlet değil, kişileri sorumlu bulmuştur. [5]

2008 yılında değişik bir kimlikle alternatif tıp merkezi işleterek hayatına devam eden Bosna Savaşının öne çıkan isimlerinden Sırp lider Radovan Karadziç Belgradda yakalanarak Laheye gönderilmiştir.[6]Srebrenicadaki kuvvetlere komuta edenRatko Mladiç ise 2011 yılında yakalanarak Laheye gönderilmiştir. Mladiç hakkındaki karar Kasım 2017 yılında verilmiştir. Mladiç, savaş, soykırım, insanlığa karşı suçlardan ömür boyu hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

Bosna Savaşında hedef olan Boşnaklar yalnızca fiziksel olarak değil, dini, kültürel ve dilsel olarak da yok edilme çabasına maruz bırakılmıştır. Bu girişim, günümüzde farklı bir nitelik ve görüntü kazanan ırkçı ve İslamofobik akımların da habercisi olmuştur.

11 Temmuz 2018de ise 35 soykırım kurbanı toplu mezarlardan çıkarılarak ve kimliği belirlenerek Potoçari Anıt Mezarlığına defnedilmiştir. Bugün Srebrenitsa Soykırımı söz konusu olduğunda, açıklamalar yapılırken zaman zaman katliam sözcüğünün kullanıldığı görülmektedir. Böyle bir ifade, en ağır insanlık suçu olan soykırımın hafifletilmesi, sulandırılması ve soykırım ile katliam veya mukatele arasındaki farkı gözardı etmesi nedeniyle yanıltıcı olmaktadır ve kavram karışıklığına yol açmaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere, uzun bir hukuki sürecin ardından Srebrenitsada yaşananların hukuki olarak soykırım olduğu karara bağlanmıştır. Kararın ardından yaklaşık 10 yıl sonra, 22 Kasım 2017de, Laheydeki Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Sırp komutan Ratko Mladiçin 1995teki Srebrenitsa katliamıyla soykırıma katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.[7]Böylece Mladiç, müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. 2014 yılında da Hollandada bir mahkeme, Srebrenitsada 300 Boşnakın öldürülmesinden Hollandalı Birleşmiş Milletler askerlerinin sorumluluğunun bulunduğu hükme bağlamıştı.

Boşnaklarla olan yakın ilişkimizin yanı sıra, kavram karışıklığını bilinçli olarak yaratıp Türkleri soykırım ile suçlama çabalarının güncel olarak sürdürüldüğü bir dünyada Türkiyenin bu kavramlar konusunda daha duyarlı olması doğaldır.

[1]Hollandanın Srebrenitsada Yaşananlarda Rolü Neydi?, BBC.com, 14 Mart 2017, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39266588.

[2]Hollanda Parlamentosunun 1915 Olaylarıyla İlgili Aldığı 22 Şubat Kararı, avim.org.tr, 26 Şubat 2018, https://avim.org.tr/tr/Analiz/HOLLANDA-PARLAMENTOSUNUN-1915-OLAYLARIYLA-ILGILI-ALDIGI-22-SUBAT-KARARI.

[3]Erhan Türbedar, Balkanlar 2006, ASAM, 2006: Ankara, s. 12.

[4]Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflisoz/bm/bm_11.pdf

[5]Sırbistan Soykırım Suçundan Aklandı, Deutsche Welle, 26 Şubat 2007, https://www.dw.com/tr/sırbistan-soykırım-suçundan-aklandı/a-2519703.

[6]Savaş Suçları, Tecavüz, Toplu Katliamların Görüldüğü Yugoslavya Mahkemesi Kapılarını Kapattı, BBC, 22 Aralık 2017, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42451115.

[7]Bosna Kasabı Hakkında Tarihi Karar: Soykırım Suçundan Müebbet Hapis, Haberler.com, 22 Kasım 2017, https://www.haberler.com/lahey-deki-mahkemeden-srebrenista-soykirimdir-10268123-haberi/.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "SREBRENİTSA SOYKIRIMI'NIN 23. YIL ANMALARININ ARDINDAN." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2018 / 18. Temmuz 18. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/SREBRENITSA-SOYKIRIMI-NIN-23-YIL-ANMALARININ-ARDINDAN

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr

https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır